

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 "

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Megszületett . . .

Eljött . . . Megszületett! . . . Az Ige testté lön s már közöttünk lakozik. Itt állunk az idők teljességében. Lelkünk belemerül a nagy titokba, amint az ég és a föld ismét összeölelkezik. Ráborult a világra a leggyönyörűbb ünnep színpompás leple . . . Szeretetből, naivságból, gyermekmosolyból van szöve e leple s a karácsonyfa gyertyáinak hamisan hunyorgató, nevető, vérpiros lángocskái mindmegannyi csillag az angyalok által szőtt leplen . . .

A tülekedő, marakodó világ vásári zajában, mint hatalmas orgonaszó tör elő s száll szanaszét, amerre csak keresztények laknak, a nyiladozó égnek első diadalmos zengése: Gloria . . . pax . . .

Igen . . . igen . . . az a pax, az a béke!

Rólad álmodoznak szent elragadtatásukban Izrael prófétái; Te ihleted meg a túlélrett óvilág egy-egy mélyebben érző

fiának, vatesének a lantját: Téged sejt meg már évezredek előtt Ázsia lelke . . .

El is jöttél . . . azóta már 1908-szor születél meg és még most se fogadnak be, még most sem akarnak megérteni.

1908. évre hirdeted már: Emberek! ne az anyagban akárcsak Isten békéjét megtalálni, ne az anyagért törjétek magatokat, vonuljatok beljebb, be a lelketekbe, a szívetekbe, csak a szívnek, a lelkiismeretnek a birodalmát mondhaljátok a magatokénak, itt kivánom én Isten országát kiépíteni . . .

Leborulok jászolod előtt béke Fejedelme! Akarom érezni és élvezni az általad hirdetett békének mennyei illatát . . . Érzem, mint oldódnak meg szívem, lelkelem erőinek, szenvedélyeinek kötelekei . . . Gyermek vagyok, gyermek akarok lenni, ha 20—60-szor köszöntesz is már be szívembe. El akarok veled egészen telni . . . El akarom itt feledni azt a sok . . . sok csalódást és keservet, amelyet 364 napig el kell-e szenvednem. Nem . . . nem en-

gedem, hogy a világ fiai kizavarjanak ebből a fonséges érzésből. Mit is tudnátok ti cserébe adni ezért az anyagi zenéért, amelyet itt hallok a jászolka körül! . . .

De én sok mindent tudnék nektek mutatni és mondani, csak ne látnám ajkakat körül azt a kicsinylő, gúnymosolyt, amellyel reám néztek, amint itt örvendeztek a gyermekekkel a karácsonyfa tövében. De így felek töletek . . . Pedig úgy szeretném nektek megmondani, hogy hiába keresitek a megelégedést, a lelketek békéjét az anyag imáadásában, a mámor elszáll s ott maradtok kínzó, kétségbeejtő bizonytalanságtokban . . . Ostromolhatjátok könyveiteket, pörbe szállhattok a világgal, összekapaszkodhattok a természet erőivel . . . nem kaptok feleletet az öngyilkosságba kergető kérdéseitekre, miért, mire élünk? hova megyünk?

Oh kelj útra ma született kised! Köszönts be ezekbe a megtépett lelkekbe is, hiszen sokan . . . sokan közülök csak

TÁRCA.

Az én karácsonyom.

Fehérsípkás hegyek, hófödözte bércek,
Felleget hasító, büszke vihar-fészek
De sokszor elnézlek.

Messzenéz szemmel ormaid míg járom
Százados falak közt . . . szürkefalú váron
Rám borul az álom.

Végig sivit lelkem merész szárnyalással
Jégtágyos mezőid pusztaságán által,
Édes vágyódással.

... Álmodom . . . hogy ölmos felhőfalak mögül,
Halvány, rezgő fényvel csillagsugár röpül
És esend köröskörül . . .

Majd azután oszlik, foszladoz a felleg,
Fényes menyországból

Hópihés ruhában angyal-sereg lebeg . . .
S szárnyaikra vesznek.

... Vittek . . . gyorsan szállva . . . túl hófödte
bércein,

Mikor haza értem . . . énekeltek épen,
Imádkoztak értem . . .

Megcsókolom sorra . . . jó anyámnak arcát,
Édes atyám kezét, hugoescskáim száját,
Mosolygó orcáját.

Bebolyongok mindent, házat . . . udvart . . .
kertet . . .

— A szent éj fátyla „Dicsőségtől” reszket
. . . Békességet nektek . . .

Újra ébred a mult megható emléke
Rég napoknak perce, gyermekkorom éve . . .
. . . Karácsony estéje . . .

Ha tudnák, hogy én most itt vagyok
körükbé'

Tudom . . . tudom örömköny gyűlne a
szemükbe

Mindent felderítve.

Kis karácsony-fának fellobog a lángja,
Hazavágyó lelkem édes mámorába'
Elhamvad a lángba' . . .

Eddig volt az álom. Mikor felébredtem,
Éjtél volt. Harangszó zúgott el felettem,
Térdeimre estem.

Imádkoztam torrón . . . hosszan . . . felzokogva,
Hogy a kised? Jézus békességet hozva,
Vigye meg a hideg, háborgó világnak
Visszhangzása képen a sok „Glóriának”
Angyalok dalának . . .

—V.

Karácsony este.

„Karácsony este
Gyertyagyújtáskor
Közlebb az ég
Hozzánk, mint máskor” . . .

. . . hiszen alig vannak az évnek kedvesebb, pátriárkális vonásokban gazdagabb percei,

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

.. a legjobb hírnevek örövendő és legégitőbb egyházi szkek, ruhák, zászlok stb. gyára. ..
Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

eltévelyedettek, gyöngö jellemeik, a kiket — látod — nagyon megtört ez élet árja s a nagy szenvedések megroppantották lelkük, hitük erejét. Idézd föl előttük azt a boldog gyermekort, amikor még ők is tudtak örülni a karácsonyfának, az aranyos dióknak, almáknak; akiken nem fog evangéliumod hatalmas igazságainak megrázó ereje, azokat talán a te születésed gyönyörű ünnepének poézisa vissza tud keríteni a karácsonyfa tövében ülő édesanyja: az Egyház ölébe.

Mi örömrünk! Gyermek Jézus! Karácsonyi örömeinket, még csak ezek a derékon tört, meghasonlott lelkek zavarják; juttass a te szeretetedből nekik is, hogy velünk együtt örvendjenek, elfásult lelkükbe, kiégett szívükbe vidd be a te békédet, hogy ők is belevegylhessenek a világot átfogó hatalmas karnak: a Glóriát éneklők karának diadalmi dalába . . .

A pénz.

Irtó: Dressler Ferenc.

Az ember életében a földi boldogságot, annak örömeit keresi.

Feledi, hogy van egy túlvilág is: a mennyország. Mégis többet ér előttünk a földi rövid, mint a túlvilági örök boldogság.

Inkább a kígyó képében rejtőző Sötét, mint a jóságos Isten szavára hallgatunk. Oda dobjuk lelkünk a gyeheenna tüzeire s amikor örök időkre szenvedünk: térünk észre, látjuk be tévedéseinket . . . de már — későn!

A vallás legszentebb dolgait kiméltlenül félredobjuk, az élet és annak gyümölcseit helyezzük a szentély trónusára s azt hisszük, hogy az ember összes igényeit, vágyait, szükségleteit vagyonnal ki lehet elégíteni; táncolunk az arany borjú körül, az imádás hódolatát kizárólag ennek vindikáljuk, egyedül csak ennek hódolunk.

— talán még az öreg Szilveszter-estén sem véve ki, mint a karácsony esti gyertyagyújtástól az éjfél miséig eltöltött néhány óra.

Sőt, bizony, másképpen is formulázhattuk volna a dolgot. Igen szigorú, kritikus az élet; nagyon de nagyon sok keserű napot szerez az embereknek s csak kevésszer enged szóhoz azt a békességet, melyet az első karácsony hozott a jóakarató embereknek.

Pedíg, hogy nem a visszavonás, örökös feszültség és békétlenség s nem a bűnös nyomor és szegénység az emberek eleme: semmi sem bizonyíthatja jobban, mint az a tiszta öröm és boldogság, mely karácsony este, mikor az „üzlet“, „érdek“, „politika“ s fanatikus gyűlölködés elülnek, — akaratlanul is útát tör magának a „kriszkindi“ kedves meglepetéseiben, — a karácsonyfa gyertyácskaiban, a szegényeknek, árváknak adott ajándékokban. Igen, azért van karácsony este gyertyagyújtások közelebb az ég hozzánk, mint máskor, mert akkor örülünk magunk is, de azt akarjuk, hogy más is, — aki különben talán nem örülhetne, — velünk örüljön. Ezért boldogok a karácsony este percei; hiszen akkor a szegényeknek, az árváknak, elhagyottaknak is juttatunk, talán szép karácsonyfát, talán egyszerű ajándékot, legalább jó szót, örömteljes békés tekintetet — s hogyne volna boldog valaki, a mikor kedve

Az ember csak jól akar lakni, zsebeit pénzzel megtölteni s ha jól lakott, kincsek árjában úszik: elnémul minden kívánsága.

Ünnepi mámor, vásári zaj, álarc, — színi-játék: ez a XX. század életfolyása. Nagy zaj és lármá között, mint a zsibárus piacon a holmit, adják és veszik legdrágább kincseinket: a becsületet, hűnevet, erkölcsösséget, keresztényi, családi és polgári kötelességet.

Hasonlít az emberek szíve, lelke egy teljesen elhagyott bozóttal, dudával benőtt kerthez, amelynek kerítései bedőltek, szabadon jöhetnek-mehetnek benne. Imitt-amott megnyilatkozik egy két szép virág, eltakarva, szinte láthatatlanná téve a sok burján által. Nem ültet, nem gyomlál, nem ölt, nem öntöz, nem nyeseget ott senki.

Az ember küzd fenyes és dieső eszmékért és elbukik a harcban. Keresi az eszményt és nem tudja megtalálni. Hisz és bizik azokban, kikhez egész melegséggel ragaszkodik és valamennyi megcsalja, elhagyja.

Jómódban elfeledi azt, akiknek mindent köszönhet, az Istent. Csapások között, a nélkülözések, a nyomorúságok napjaiban jut az ember eszébe a Mindenható, a Teremtő, amikor aztán irgalomért, segélyért fordul hozzája. Hányat ismerek, aki a rossz helyzetben térdeneszsza könyörgött a feszület, az oltár előtt, hogy vegye le az Ur vállairól a nehéz keresztet, mely alatt roskadozik.

Isten és hit nélkül ha még oly gazdagok is vagyunk, boldogok nem mondhatjuk magunkat. Kérdezzük meg a gazdagokat, a milliommókat, a vagyonban és pénzben daskáltakat, boldogok-e? Nem! Szívüket, lelküket sakeselyüként valamilyen belső fájdalom marcangolja s hatalmuk és gazdagságuk tetőpontján öngyilkosok lesznek vagy egy nagy csapás alatt egyszerre összeomlik nagyságuk s kinlódva vonaglanak kétségbeesésökben.

A hitetlen, vallástalan ember ugyanis nemcsak Istent, hanem az örök igazságok egész egyetemét elveszti s ezek nélkül az ember elhagyottnak érzi magát s ezen elhagyatottságát bódító szerekkel törekszik felüldeni. Innen van az, hogy a mai században, az anyagiságba sü-

szert, szíve, természete diktálása szerint tehet!

A karácsony este boldogsága nem a mi magunk örömeiben, hanem abban az örömben áll, melyet másoknak szerzünk. Óh, de hány-szor lehetne ilyenformán közelebb az ég hozzánk — ha az első karácsony glória-paxját nem tartogatnánk évről-évre meglepetésként karácsony estére! Hány-szor? Azt a kezét éven át alamizna után kinyújtó, vagy az élet nyomorúságaival küzdő ezer meg ezernyi ember mondhatná meg.

Ne az érzelmi elemet engedjük túlsúlyra karácsonyi örömeinkben; tudjuk azt is, hogy miért örülünk s miért vagyunk ekkor igazán boldogok.

Azoknak van igazi karácsonyuk s azok tudják, hogy mi az igazi boldogság, akik nélkülözhető fillereiket összeadják, hogy abból karácsonyfát állítsanak, ajándékokat adjanak a szegényeknek, az árváknak; hiszen akkor lesz az ég közelebb hozzánk, ha mi magunk emelkedünk az ég felé, a szeretetet hirdető jó Isten felé.

* * *

Mi fonja át a mi karácsony estéinket olyan kimondhatlan jó érzéssel, derűs, boldog hangulattal? Az a tudat, hogy ezt a karácsonyt a Megváltó hozta nekünk. Óh, a mi karácsonyunk nem pusztá megcsontosodott tradíció; az egy

lyedt korunkban, nagyban fogynak a szeszes italok, nagyban divik a kábító fény, a ragyogó világítás s az ünnepélyek, a látványosságok, a zajos élvezetek mámorító hatásával akarja a hitetlen ember lelkének ürességét megtölteni. Ámde hiába minden erőlködésnek, kárba vesztett fáradság, mely csak idegbajt szül, és pedig kétségbeesést, mely még borzasztóbbá teszi az ember életét.

Á francia rémuralom idejében az elvakult, elfogult nép az Oltáriszentséget megvetvén, egy bűnbe merült nőt emelt a szentély trónusára s azt imádta az Ész istennője gyanánt; annak hódolt, annak tömjénezett. A mai társadalom tovább megy! A pénzt, azt a fenyes, csillogó ércdarabot helyezi, azt imádja, annak hódol. A pénz Öfelsége uralkodik.

A fenyes, csillogó ércdarabért, a pénzért bűnben, szennyben és mocárban úszik és fuldoklik az emberiség. Mereg a pénz, mely a báránból gyilkos, vérszomjas farkast nevel. A pénzért képes az ember felebarátját, gyermek szülőjét, testvér testvérjét eltenni láb alól, eladni hazáját, becsületét, hitét, sőt ha lehetne — életét is. Fellépnek a testvérgyilkos Kainok, az anya- és apagyilkosok, az áruló Judások és a hazááruló és a prostitúált teremtesek nagy légiói. A pénz birtokában pedig oly boldogok, megelégedettek érzi az ember magát, de nem sokáig! Lelkiismerete furdalja, kezét égeti az áldozattal elrablott, vagy a becsületen uton szerzett pénz s igyekszik menekülni a halálba. A megtöltött gyilkos és jéghideg fegyvert kéjjel homlokához vagy szívéhez szegzi s mintha játekszer volna, játszva elsüti; moho élvezettel kiüssza utolsó cseppig a mérgeppoharat, mintha bájtalt volna s — örökre — vége!

A mai században ijesztő módon szaporodnak az öngyilkosok számai, telve vannak a börtönök gonosz emberekkel, gyilkosokkal, rablókcal, zsufolva a tebolydák a szerencsétlen előhalottakkal — az örültekkel s mindezt a pénzért, melyért kész az ember hitét megtagadni, Isten kitépni szívéből, legdrágább kincsünket: a becsületet eladni.

A pénzért ember-ember ellen hareol. A gyengébb elesik, az erősebb győzedelmeskedik.

gyönyörűsége hitvallás, megvallása annak, hogy eljött a Megváltó, békét hozott az embereknek, diesőséget Istennek s engesztelést mindakettőnek.

Hiszen, mi azoknak a karácsonya, kiknek még nincs Krisztusok? Egy jelentőség nélküli forma, melyet örömtelen, sivár, — a céltalan várakozásban senyvedt életük felvidítására átvenni kényszerültek tőlünk, de nincs benne boldogság, nincs benne értelem. Honnan is volna? Van karácsonyfájuk, vannak gyertyácskák, örömtől sugárzó arccal körülugró ártatlan kicsinyeik, — de mivel magyarazzák mind-ezt? Nincs „Jézuskájuk“, aki ezeket „küldötte.“

Nem ilyen a miénk. Van békés kis családunk, akár ott kiint az életben nektek jó emberek, akár nekünk az Úr Jézus igénytelen szolgálcskáinak; van ékes karácsonyfánk, rajta fehér gyertyácskák lobogó lánggal, lebegő angyal kiterjesztett szárnyakkal; van ajándék, van mosolygás, de úgy-e nem ezek adják meg a mi karácsony esténk boldogságát, mennyei előizét, hanem az a tudat: „ezt a Jézuska küldötte“; — az a gondolat, hogy: nemsokára kioltgatom az apró gyertyácskákat s útra indulok, hiszen immár itt van az éjféls nemsokára énekelni kezdenek: Krisztus Jézus született Bethlehemben . . . siessünk szaporán imadására.

Ez. — ez a mi örömrünk, boldogságunk.

Innen van az, hogy ma testvéri szeretetről alig van szó, mivel ember embertársának ígnye, ellensége, egyik a másikának szájából képes ki-
tépni a mindennapi kenyeret.

A pénz utáni vágy eredménye az, hogy ma az erkölcs tekintetében Róma színvonalán vagyunk. Különösen Budapest az, melynek utcái telve vannak az erkölcsatlenség, a bűn mocsarában fetregő szerencsétlenekkel, akik azért a hitvány pénzért az emberi kéjnek, vágnak martalékául odadobják, odaadják legdrágább kincsünket: a becsületet, testüket. Ezek a prostitúált nők.

Mennyivel fájdalmasabb, eiszomorítóbb, ha elgondoljuk, hogy vannak olyanok is, akik czekek a szerencsétlen teremteseken elősködnék, meggazdagodnak, a női becsülettel kereskednek: a leánykereskedők. Hány százakat, ezreket csábitanak a külföldre, ígervén mindent, szemnek-szájnak kedveseket, s ezek a szerencsétlen teremtesek engedve a csábító szavaknak: léprennenek s a messze külföldről jönnek észre, hazájuktól, szerető szívektől elszakadva: mivé is kell lenniök a távol idegenben?

Végül még egyet!

A világon az emberiséget két csoportba oszthatjuk: a gazdagok és szegények csoportjára. Ragyogás, fény, jólét egyfelől — nyomorúság, szenvedés, küzdes másfelől. Az egyiknek megvan mindene, bíborba-bársonyba öltözködik, illatos ételek, drága erősítő italok kerülnek asztalára, a téi hidege elől a palota meleg szobájába vonul; a másik nyomorog, fekete, száraz kenyérrel él, hideg víz az itala, rongyokban jár s a hidegtől didereg. Szabadna nyomorgónak, éhezőnek lenni? Nem! a legnagyobb baj abban rejlik, hogy a gazdag a jómódban megfeledkezik, nem törődik a szegénnyel, a nyomorgóval, az éhezővel, aki pedig épp oly testvére, mint a többi.

Jól mondja Tolsztoj:

— Nem vesszük észre a szenvedőket, mert minden borzasztó kuliszák mögött történik az életben. Jó lenne, ha minden szerencsés és megelégedett ember ajtaja előtt valaki kaláccsal állana, hogy folyton figyelmeztesse arra, hogy szerencsétlenek is vannak a világon s bármennyire megelégedett az ember, előbb utóbb megismerkedik az élet bajjaival.

Keresztény testvéreim! Keveset irtam, de elég volt! Elégséges az, ha azt mondjuk, hogy a mai század, a XX. század az erkölcsatlenség, a bűn ezerfeleségének mocsárja, fertőzője. Meddig tart ez a türetetlen állapot? Meddig várjon az Úr? Vagy az a célunk, hogy hazánk is Szodoma és Gomorra város sorsára jusson?

Oh, térjünk meg idején! Ne halasszuk holnapra, amikor késő lesz, tegyük meg azt még ma.

Legyünk igazi keresztény katolikusok, Istenünk és hazánk legyen legdrágább kincsünk és mindenünk, vegyünk mindenkit testvéri szeretettel, akkor boldogok leszünk mindnyájan, mert velünk az Isten. Ahol pedig a jó Isten van, ott áldás is van, az áldás pedig boldogságot, megelégedést szül. Amen!

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

Részlet egy papigylés megnyitójából.*

Mindenesetre hivatásunk és így kötelességünknek is legfontosabb része, legelső tere a hitbuzgalmi élet lévén, itt kell kifejtenuk legodaadóbb munkálkodásunkat, mert ebben áll még most is legbiztosabban minden jólétnek, erkölcsi és anyagi boldogulásnak fundamentuma. Nekünk napjainkban is legáldásosabb működésünknek helye a templom és a iskola, az oltár, szó- és a gyóntatószék. E helyekről nyerte a világ, az emberiség mindazt, ami öt ezredkelen keresztül nevelte, fenntartotta és boldogította. E legszentebb helyekről árad ki mindenha a valódi boldogság és örökélet napjának világosító és életető fénysugara; ezekből erednek ama szent források, amelyek a hívő nép szellemének, lelkének összes szükségleteit képesek még napjainkban is kielégíteni. Legelső sorban tehát most is arra kell törekednünk, hogy hiveink mint eddig úgy ezután is a templomot tartás legbiztosabb menedék helyeiknek, az iskolát a jövőnd nemzedék boldogulása megteremtőjének, templomi szószékét az igazság kathedrájának, s a gyóntatószékét minden lelki betegsége legjobb gyógyszerárának.

A hitbuzgalmi tereken kell mindenekelőtt odahatni, hogy a fennlevő ájtatos társulatok továbbra is izmosodva fennmaradjanak; mert csakis e társulatoknak buzgó tagjaival tudjuk azt elérni, hogy úgy a hitélet, mint a társadalmi jöteknység és minden üdvös eszme a mindennapi életre áldást hozó és terjesztő legyen. Az Élőrózsafüzér, a Jézus Szt. Szív-Társulat és az Olláregylet tagjainak segítségével tudunk tovább haladni és ohajtott eredményeket elérni a hitélet terén. Ezeknek bevonásával lehet a gyakori és mindennapi szentáldozást a legsikeresebben terjeszteni, állandóvá tenni s a szentségi Jézushoz a hívő lelkek ezreit közelebb hozni; ezek közvetítésével lehet künn az életben is a jámborságot, az erkölcsösséget, a józan, tiszta és becsületes életet fenntartani, terjeszteni és állandósítani. Azért tehát lelkipásztorokodási működésünk legelső sorban itt érvényesüljön. Itt van legerősebb alapja minden más irányú kötelességteljesítésnek és munkálkodásunknak.

Ha a lelki élet terén — templomban és iskolában — megtettük e legszentebb kötelességünket, akkor menjünk kifelé — a világba, hol szintén nagy feladatok teljesítése vár reánk.

Korunk forongása és átalakulása megköveteli az egyház szolgálóitól, hogy a társadalmi életben is olyan tevékenységeket fejtünk ki, a milyenekre még csak egy tizeddel előbb sem volt oly nagy szükség; de ma már nélkül a pasztoratio sokat veszít hatásából a mindennapi életben. Napjainkban már nem elégedhetünk meg a templomi és iskolai teendők bármily lelkes végzésével; hanem okvetlenül szükséges, hogy a mutatózó társadalmi viszonyok gyors változásai között a régi hittérítés külső terére is kilépjünk és a világi élet küzdelmei között érvényesítsük lelkipásztori buzgóságunkat.

„Miként a missionárius — mondja egyik tudósunk — mielőtt prédikálna, két fog és kapát, — szántani, vetni tanítja meg a pogányt, — anyagi jólétet igyekszik neki biztosítani, hogy ily módon maga iránt bizalmat keltsen, s magának tekintélyt szerezzen: így kell manapság a mi társadalmunkban is a papságnak a nép anyagi és erkölcsi érdekeit, s mindazt, ami a szívet és elmét mozgatja — felkarolni. El kell mennünk a nép után, részt kell

vennünk annak küzdelmeiben, mert csak ily módon leszünk képesek a népet a hithez, az egyházhoz, a templom — és a kath. iskolához való hűségben, ragaszkodásban megőrizni; — csak így lesz kellő látszata lelkipásztori munkálkodásunknak és ohajtott eredménye fáradságunknak.

A szociális tereken, künn a világi életben, a különféle jöteknysági, közgazdasági egyletek és szövetezeket megalkotásában, vezetésében és fenntartásában, a népszertű, erkölcsös és közhasznú napi lapok és olvasmányok terjesztésében kell napjainkban minden lelkipásztorok kiváló munkásságot kifejtene; mert manapság egyik segítségével lehet a népi test, szellemi és erkölcsi egészségét emelni, oltalmazni, a híveket az egyház szt. intézményeivel szorosabb összeköttetésben megtartani s őket korunk romboló áramlataitól távoltartani s a lelki és isteni dolgokhoz közelebb juttatni.

Azt jól tudjuk, hogy Krisztus vallásának igazságai minden időre szólnak, s a századok váltakozó viszonyai között csak ezek alkalmasak az emberi élet nehezégeinek, problémáinak, bajai és betegségeinek megoldására és orvoslására. Nekünk csak el kell találni a módot: miképpen alkalmazzuk ez örök igazságok fenjét és melegt a lelkek felvilágosítására, a szívek megengesztelésére. Napjaink lazás forrongása követeli tőlünk lelkipásztoroktól, hogy e legszentebb életelveket a templom és iskolán kívül is belevigyük ama társadalmi intézményekbe, amelyek szemelláthatólag leginkább hatnak a népre, a tömegre. Csakis így fogjuk elérni azt, hogy amiképpen győzedelmeskedett hajdan szent vallásunk a zsidóság és pogányság ellen folytatott nehéz küzdelmeiben, — úgy fog biztos győzelmet aratni a XX. század új pogányai és socialdemokratáinak minden társadalmi rendet felforgatni — és minden vallásos meggyőződést kiirtani törekvő ellentáborával szemben is.

Mindezekre irányuló szociális mozgalmunk minél sikeresebb és áldásosabb megoldására, a kereszténység szt. tanaiból eredő társadalmi előnyök megvalósítására legalkalmasabbnak bizonyult a kath. népszövetség, amely hazánk több vidéken, s így a mi kerületünkben is örvedetes módon megalakult. E népszövetség az ő röpirataival, havi füzetivel, naptaírával a kath. nép szellemi irányítását, erkölcsi vezetését, a katolikusok összetartásának ápolását, társadalmi és közgazdasági jólétét célozza, s már is e tereken melegt eredményeket ért el a keresztényellenes szervezetekkel szemben.

Ezt a leghasznosabbnak és legcélszerűbbnek bizonyult kath. népszövetséget pártoljuk tehát minden erőnkkel teljes odaadással és áldozattal is; mert napjainkban csak e népszövetség terjesztésével leszünk képesek hiveinket szentegyházunknak, vallásunknak megtartani, — ennek segítségével tudjuk a halhatatlan lelkek ideiglenes és örökboldogságára folytatott lelkipásztori munkálkodásunkat is minél eredményesebbé tenni.

A dóm-muzeum kérdéséhez.

A „Közművelődés” 51-ik számában dr. Herrmann Antal szakavatott, jeles tollából származott „Dóm-muzeum” cím alatt megjelent igen fontos cikket nagy élvezettel olvastam.

Nagy élvezettel azért, mert a régészet barátjainak nyilatkozatai mindig felvillanyozzák és örömrözetekre serkentik lelkemet.

Dr. Herrmann Antalnak valóban elismerésre méltó és megszívlelendő cikke elárulja szerző-

* Mondotta Takó János h. főesperes. Sajnos a helyszüke miatt csak most került rá a sor. Szerk.

jének nemesen és hazafián érő szívét, helyes gondolkodását s a mi igen lényeges, a régiségek iránti előszeretétét, — de sejteti e mellett, mondhatnám, atyai aggodalmait is a fölött, hogy országszerte nem gondozzák kellőleg azon becses tárgyakat, melyeknek elpocsékolása nemzeti kulturánkra nézve pótolhatatlan kárral jár.

Ugy látszik, hogy székesegyházunk folyamatban levő restaurálása nyújtott alkalmat a tudós szerzőnek fentemlített cikk megírására, melyben nemcsak egy Döm-muzeum alapítását, hanem a levéltárak, könyvtárak, a Bathyanemnek Egyházmegyei Múzeummá való egyesítését szeretné látni.

Kifejezett aggodalmi közt azonban megnyugtatót talál abban a tudatban, hogy itt van Erdélynek püspöke, ki gondviselője lesz a restaurálási munkálatok közben felszínre került és még kerüendő drága emlékeknek.

Nem is csalódott dr. Herrmann Antal feltevésében, mert tényleg úgy is van s pedig nemcsak mostantól, — hanem már sok esztendő óta.

Egyházi múzeumnak létesítését már régebben vette tervbe a püspök úr s régebbi idő óta gyűjtőgeti védő szárnyai alá egyházmegyéinkben a használaton kívül helyezett templomi felszereléseket és pedig oly tapintatos körültekintéssel, hogy már szép, becses és értékes collectiókat magában foglaló szekrényeket állíthatott be emeleti lakásának szép, tágas, múzeumszerű folyosóján.

Már négy évvel ezelőtt, mikor egy alkalomkor római ásatásaink szemlélésénél szerencsém volt találkozni a püspök úrral s megyei múzeumunk épületének kibővítéséről beszélgetünk, említette a püspök úr, hogy szándékozik egyházi múzeumot létesíteni, s mikor ezelőtt egy évvel a székesegyház restaurálása megkezdődött, ugyanez a püspök úr befolyása alatt, azon megállapodás jött létre, hogy a templom talajában és falaiban előforduló leleteket leglégiúsmertesebben kell gyűjteni és megőrizni.

Együttal elhatározottat, hogy a templomból előkerülő előképző és általában a régebbi templom részeiből való építészeti leletek Möller István legjobb híru műépítész, a műemlékek országos bizottságának tagja felügyelete alatt külön biztos helyiségben összegyűjtessenek. Ez annál is szükségesebb volt, mert ezen leletek mintául szolgálnak a restaurálási műveletek véghezvitelénél.

Az összegyűjtött ilyenmü régiségtöredékek a templom mellett ideiglenesen beállított helyiségben magukban már is kis múzeumot reprezentálnak.

A székesegyházból előkerülő fém, fa, ruha és más dísz- és ékszer tárgyak leltár mellett dr. Posta Béla egyetemi tanár, legtevékenyebb régész és szakavatott tudós gondozására, esetleg konserválására bizatnak, mondhatni legjobb kézbe adatnak.

S végre a római korból való tárgyak ideiglenes leltárképen helyzetetnek el megőrzés végett az Alsófehérmegyei Történelmi, Régészeti Egylet gyulafehérvári múzeumába, ahol azokból már is esinos kis gyűjtemény van, még pedig felügyelem alatt.

A lelet-tárgyaknak lelőpontjairól legpontosabb térképet készít Fridli Sándor építész, a restaurálási műveleteknek közvetlen felügyelője, minél fogva a lelt tárgyaknak nemcsak épségben való maradása van biztosítva, hanem azon pontok is, melyeken találtak, megőrköztve lesznek.

Mindez pedig szolgáljon teljes megnyugtatósára dr. Herrmann Antal kedves barátunknak

s mindazoknak is, kik a tudomány s egyáltalán a régészet iránt érdeklődnek.

Ami pedig a létesítendő egyházmegyei múzeum életbejuttatásának idejét illeti, arról meg nem szólhatok, mert még nincs semmi arra vonatkozó pozitív adatom. Bizom e tekintetben teljes meggyugvással ezen ügy legilletékes faktorában, az erdélyi püspökben, ki bizonyára a maga idejében a legcélszerűbbet megtalálja.

Dr. Herrmann Antalnak a közügy érdekében közölt kiváló érdekes cikkel mindenesetre nagy köszönettel és elismeréssel fogadhatjuk; a közügynek szentelt dolgokról mindig lehet s kell is tervezgetni, mert minél többen hozzá szólnak, annál jobb, annál több eszme merül fel, melyeknek összevetéséből sokat tanulhat bárki s melyek gyakran jó eredményre is vezetnek.

Dr. Cserni Béla.

H I R E K.

— **Az istenisztelet sorrendje** a karácsonyi ünnepek alatt a székesegyházban. Dec. 24-én karácsony előnapján d. u. 3 óraker vescesernye. Éjjeli 12 óraker ünnepélyes szentmise. — Dec. 25-én karácsony I-ső ünnepén reggel 7 óraker plébániális szentmise; 9 óraker ünnepélyes szentmise, prédikáció. D e l u t a n 3 ó r a k e r ü n n e p e l y e s v e s c e s e r n y e. — Dec. 26-án minden úgy, mint karácsony első ünnepén. — Dec. 27-én reggel 7 óraker plébániális szentmise, 9 óraker énekes szentmise, prédikáció, delután 3 óraker litánia. — Dec. 31-én, az év utolsó napján reggel 7 óraker plébániális szentmise. Este 5 óraker háláadás szentbeszéd. — Uj év napján minden úgy, mint karácsony első ünnepén. A hívek karácsony éjjelét kivéve szentgyónásokat minden időben elvégezhetnek. Gyulafehérvár, 1908. december 20-án. Z o m o r a D a n i e l, plébános.

— **Felhívás.** Lapunk mai számához egyegy nyomtatott postautalványlapot mellékelünk. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy ezen az 1909. évi előfizetéseiket megújítani, az 1908. évi hátralékosok pedig hátralékaikat befizetni sziveskedjenek. Tisztelettel a K ö z m ű v e l ő d é s pénztári hivatala.

— **Sóothy Gyula,** lapunk főszerkesztője egészségeinek helyreállítása végett néhány hétre szabadságot nyert. Tavolletében a lap szerkesztését Héjja Kálmán egyházmegyei pénztáros fogja végezni. Tisztelettel kérjük munkatársainkat és mindazokat, kik a szerkesztőséggel összeköttetésben állanak, hogy a lapot érdeklő közleményeiket, tudósításaikat stb. vagy a szerkesztőség, vagy pedig az ideiglenes szerkesztő címére sziveskedjenek beküldeni. Főszerkesztőnk Meranban (Deltirol) a Hungaria szanatoriumban fog tartózkodni és ezton is kéri lelki gyermekeit, hogy leveleikkel ottani magányában felkeresni sziveskedjenek.

— **Személyi hír.** Báró N o p c s a Elekné Szacsalról a Kegyelmes asszony látogatása céljából pár napot városunkban töltött.

— **Tanintézetek karácsonyi szünideje** december 23-ával kezdődik és tartani fog január hó 4-ig, kivéve a főgimnáziumot, hol január 5-én kezdődnek az előadások.

— **Új hittanár.** Rész János csiksomlyói főgimnáziumi hitoktató e hó 21-én és 22-én a hittanári vizsgát jeles eredménnyel tette le. Ösztöndíj gratulálunk a törekvő fiatal embernek,

kinek neve a tanügyi irodalom terén is már ismeretes.

— **Halálozás.** Az Országos Karolina-Kórház szentferencendi betegápoló nővérei Isten szent akaratában való meggyugvással tudták, hogy csikszentmártoni Tekse M. Herissa nővér életének 22 ik évében bámulatos türelemmel elviselt hosszas betegség után Kolozsvárt, 1908. december hó 19 én halhatatlan lelkét égi Jegyesének visszaadta. Földi maradványait 1908. december 19-én delután 3 óraker temetik a Karolina-kórház kápolnájából. Valóban megható látvány volt az a gyászos menet, amely Kolozsvárt ezen a napon delután a Karolina-kórház halottas kápolnájától a köztemetőig elvonult. Ezuttal nem a klinika egy felvett beteget vitte a gyászkoosi utolsó útjára, hanem egy 22 éves apaca ápolónő holttestet. Egy nővér, aki fiatal éveit magasztos hivatásának, önmegtadadásnak és a szenvedő emberek iránti gondoskodásnak szentelt. Csikszentmártoni Tekse M. Herissa tisztelendő nővér kedvence volt betegének és halála hallatára nem egy szemben fog könny megjelenni, mert sokan vannak, kiket egyedül az Ő gondos ápolása adott vissza az életnek. Szem szárazon nem maradt. Sirt, aki őt csak ismerté. Sirt, aki csak hallott az Ő merhetetlen szenvedéséről, melylyel az Úr latogatta meg az ő szolgáját. Nekünk, kik őt ismertük, csak egy vigaszunk van és ez a viszontlátás édes reménye, hogy találkozni fogunk az Úr előtt. Az örök világgóság fenyeskedjek neki, nyugodjek bekességben. A temetési szertartást dr. Hirschler József prelátskanonok végezte fényes segédlettel; megjelent a világi klérus teljes számban, a szerzetes rendek pedig több taggal képviseltették magukat.

— **Karácsonyt,** Krisztus születésének megható ünnepét a IV. század óta ünnepli a keresztény egyház, mint legfontosabb, leglélekelőbb ünnepét. A karácsonyi éj és az ünnep első napján kívül mintegy az ünnepek tulajdonképeni magva után, mint „feria cerunda“ következik a IX. század óta fenntartott emléknapi szent Istvannak, aki legelőnekek pécseltette meg keresztény hitét vértanú halállal. Mint „feria tertiá“ tekinthetjük Jézus kedvenc tanítványának, János apostolnak emlékünnepe. 28-ára esik a szintén régóta gyakorlatban levő „apró szentek“ ünnepe, megemlékezésül a Heródes által megöletett kisdedekre. Bezáró ünnepe e ciklusnak a január 6-ára eső epiphania vagy Vízkereszt. Nem a véletlenül, de öntudatos természeti megfigyelésen alapuló elhatározás tüzte ki december 25-ét, mint az Údvizítő megjelenésének ünnepe. A meghosszabbodó nap, a mintegy visszatérő világgóság és fény már a régi pogány népeknel is a megújuló élet, a természeti erők felbredését jelentette és azok jelképezőit, megszemélyesítőit, a pogány isteneket is ekkor ünnepelte. (Uj erdélyi naptár.)

— **Szekelyföldi képviselők a székelyekért.** Török Ferenc felesiki és Zakariás János dr. kovásznai kerületi képviselők, e hó 2-án és 3-án hatóság beszédet tartottak a képviselőházban. Első az erdei fasításokról, az állattenyésztés előmozdításáról és a közlegelők javításáról, gyarapításáról beszélt. Majd reámutatott azokra az erdőpanamákra, melyeket épen a székelők közléseik előjáróságának közreműködése mellett, a Galiciából és Bukovinából beözönlött „faharamiak“ elkövettek. Zakariás János dr. a székelyföldi keperől, ennek eredetéről, fejlődéséről és jelenlegi nyomasztó voltáról beszélt, és kérte a kultuszminiszter urat, hogy a kongrua rendezésénél teljes figyelmet fordítson a székelyföldi kepe megváltására is és ezt a kérdést is lehetőleg sürgösen oldja meg, még pedig állami

megváltással. Minden székely községnek ugyanis annyi mindenféle közterhe van, hogy a mit itt megváltás címén visszatérítenek nekik, azt igen nagy köz- és nemzeti célok kielégítésére fordítják.

— **Téli országos vásár.** E hó 17-én volt városunkban a szokásos téli vásár, a mely közepes forgalom mellett, csendesen, minden zavaró incidens nélkül folyt le. Megelőzőleg három napig tartott a marhavásár, a hol már mozgalmasabb élet mutatkozott, mert sok idegen marhakereskedő kereste fel a piacot, kik különösen a 3—4 éves tulkokat vásárolták össze, s e miatt igen természetesen, az eddigi alacsony marhaárak, nem remélt magaslatra emelkedtek, a gazdáknak igen nagy öröme.

— **Hol nincs Isten, ott pusztul minden.** A francia nemzet évről-évre fogy, feltartóztatlanul pusztul. Petyhüdt, beteges, fejfájós, migrénes, házasságképtelen nemzedék nem való fegyverforgatásra, habérkoszorú viselésre. Csak néhány évvel ezelőtt Combes minisztersége alatt, az egyháztól elkönfiskált épületeket és templomokat kaszányáknak akarták besorozni. De minek, mikor Franciaországnak nincs katonája! Háborúk és ragályos járványok nélkül is 20 év alatt 15 légiót veszített a francia hadsereg. M. de Foville, a francia Akadémia elnöke megdöbbentő statisztikával lépett most a nyilvánosság elé Franciaország depopulációjáról. Az ő adatai szerint a francia nép a kipusztulás felé halad. Száz év alatt óriási esést mutat a nemzet népességének számáránya. 1000 lakosra ma már csak 197 születés esik. Sőt ma már ott tart Franciaország, hogy a halálozások száma jóval felülmúlja a születéseket. A legutóbbi adatok szerint 1907-ben a halálesetek száma 20.000-rel haladta meg a születéseket. 794.000-en haltak meg és csak 774.000-en születtek. S mindenek legközvetlenebb oka a francia irodalom, mely az erkölestelenség hálóját erős kézzel kifeszítette a nemzet fölött. Ma Franciaország a Zola iszapjában fuldoklik. Talán nincs is már számára menekvés. Zola, a maga fejedelmi tollával, mint egykor Heródes Bethlehembben, megölte a csecsemőket már az anyjuk méhében. Szörnyű dolog még leírni is, 15 évvel ezelőtt csak magában Párisban 10.000 nő volt, aki, hogy ne legyen gyermeke, egy rettenetes operációnak vetette alá magát, ma már 45.000 Párisban az ilyen nőknek a száma. — De máskülömben sincsenek Franciaországnak anyái, — mert nem akarnak lenni. — Eleget mond az, hogy 11,315.000 francia házasságtól 1,804.710 meddő. A statisztika a következő: 1,804.710 családban nincs gyermek, 2,966.171 családban egy, 2,661.988 családban kettő, 1,643.425 családban három, 987.392 családban négy, 566.768 családban öt, 327.241 családban hat, 182.998 családban hét, 94.729 családban nyolc, 44.728 családban kilenc, 20.639 családban tíz, 8305 családban tizenegy, 8507 családban tizenkettő, 1437 családban tizenhárom, 554 családban tizennégy, 247 családban tizenöt, 79 családban tizenhat, 45 családban tizenhét, 34 családban tizennyolc vagy több gyermek van. Ily viszonyok mellett nem csoda, ha már most feni fogát egyik-másik európai nagyhatalom Franciaországra. Németországnak például, mely ma 20 millióval haladja meg a francia népességet, könnyű játék lenne egy invázió. 20 év múlva minden franciára már két német esik! Érdekes, hogy míg 1870-ben, a német-francia háború idején a két állam népessége körülbelül egyenlő számú volt, ma már 20 millió a különbség. S a megfogyott francia nép nemcsak anyagában pusztul, de lelkületében is. A mai nemzedék már oly gyöngé,

oly hátvány árnyéka a régi nagy népnek, hogy szinte a faj kipusztulásának tragikumára született. A francia sashól a „nagy” írók kitépdesték a tollakat s most utánok hull mind, mind, míg csak el nem pusztul a sas.

— **A főgimnáziumi ifjúsági segítőegylet** tizenhat fiú számára 500 korona értékű téli ruhát vásárolt jelen tanév első felében. Ezenkívül igen sok tanuló lát el rajzszerekkel is. Kiemeljük azon követésre méltó eljárást, hogy a ruhaszövetet Brassóból, honi gyártótól szállítatja az igazgató és gyulaféhvári iparosokkal dolgoztatja fel.

— **A zászlós úr.** A postára beállt egy öregasszony. Vóna szíves postás úr megcímezni ezt a levelet a fiának? Szívesen. Hogy hívják a fiát? János. Miféle János? Zöld János. S mi a foglalkozása? Hát kérem alázattal a fiam zászlós úr! Ne mondja! Aztán miféle zászlós úr? Olyan úr kérem, aki zászlóval a vasutat felfelé, meg lefelé parancsolja! (Megtörtént).

— **Mit adjunk ajándékba?** Gusztó bácsi nem volt soha dohányos ember, mégis asztalán vagy nyolc hamutartó díszel. A dolog nyitja az, hogy a kis Jézuska neki eddig csupa hamutartót hozott. Ilyenkor ajándékokat kapunk és adunk, de mit? Ez a nehéz kérdés. A férj még hamarabb kitalálja, mert hiszen az asszonynak annyiféle vágyai, kíváncsai vannak: egy szép gyűrű, ezüst táca, függő stb., de a férjem-uram mit kapjon? Kézimunkát? Tele a ház kézimunkával, egyesek már künn a kamrában hirdetik a rég elmúlt jó idöket. Nagyon sokszor a nagy töprengésben elérkezik az idő s az asszony könnyezve nyom egy édes esöket a férj homlokára. Az ajándék legyen praktikus, s használható, kevés a pénz, kar kibólni holmi csecsebecsére. Nem is merek írni má a honiiparról. A tulipán elhervadt, elmúlt a tulipán divat. Sajnos. Szegény magyar ipar!

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Megjelentek:

* **Órangyal.** Képes gyermekujás. Győr. Egész évre 2 K. Miért nem egyesül e laposka a **Kis Pajtással**, mely jóval élénkebb, tartalmasabb és kedvesebb?

* **Zászlók.** Budapest. Gyönyörű képek, érdekes cikkek, elevenség, meleg szív jellemzi e közismert várva-várt ifjúsági lapot. Potom 2 K. előfizetésért minden hónap 15-én kopogtat.

* **Havi Közlöny.** A lelki pástorkodást ügyesen, okosan, lelkesen nem lehet kezelni e lap nélkül. Csanádapátfalva. 10 koronáért minden hónap végén expedíálják. A zöld füzetnek nem szabad hiányozni egy plébános asztaláról sem.

* **A jellem útja.** Arany könyv 12—17 éves fiúk és lányok számára. Irta: Szuszai Antal. Szent-István-Társulat. 1.50 K. E forró szívű író a legtisztább erkölcs és a legnemesebb eszmék számára akarja megmenteni az ifjúságot. Az ifjúság nevelésével foglalkozók vegyék meg e könyvet és olvassák. Tolle — lege!

* **Kis Pajtás.** Visszatérünk abba a boldog gondatlan gyermekkorba, mikor e kedves lapot kezünkbe vesszük s oly rosszul esik mikor átolvassa visszacséppenünk a valóságba. Budapest, VII. Tökölly ut. 16. szám alatt lakik a szerkesztő bácsi, ki szívesen fogadja a megrendelők kopogtatásait.

* **Nagyasszonyunk.** A leányok „Zászlók”-ja szellemességben, illusztrációjában. Győr. 4 koronáért kuldik.

* **Szent-Ferenc hírnöke.** Kolozsvár. A mult napokban ott jártam a szerkesztőségben, barátságos mosoly és szemrehányás fogadott.

Most jóvá akarom tenni a hibát és ismertetem e kedves füzetet, habár az én kis füzetemet az Oltáregyleti Lapot szinte . . . de hagyjuk. Gyönyörű címlap, mely egész kincses bányát takar, jellemzi e folyóiratot. Mindig találunk benne valami olyat, mit máshol hiába keresünk. 2 koronáért hozza a posta minden hó első napjaiban.

* **Az Egyházi Közlöny** (szerkeszti Gerely József. Vezércikk: A kongrua-javaslat. — Egyetemes egyház: A pápa ajándéka. — A diplomata testület a pápánál. — Az angol nő ajándéka a pápának. — Örült a Vatikánban. — Két olasz katolikus lap sajtópere egymás ellen. — P. Scheel az Institut-ben. — Az angol királyi esküforma megváltoztatása. — Utóhang a londoni eucharistikus kongresszushoz. — Az orosz katolikus egyházból. — A Schnitzer-ügy. — A papok végrendekezései. — Javaslat a nap-tárgyesítésre. — Időzerű kérdések: Dr. Strommer Viktorin. Az egyház és a modern világ. (IV.) — Lelkipásztor: —a—, Korszerű lelkipástorkodás a városokban. (I.) — Egyházigazgás: —RST—, Ne temere. — Iskolaugy: (GV), Az Education Bill-t visszavonták. — Egyházi arcképek; Tóth Mike S. J. — Széljegyzetek: # Jövedeznek már. — Irodalom: A Szent-István-Társulat karácsonyfája. — Dr. Dolenc József: Reimer János, Az egyházi házasságkötési jog tanának fejlődése. — P. Oslay Oswald: Dr. Gusztav Pécsi, Krisis der Axime der modernen Physik. — A hét krónikája. Személyi hírek és apróságok. — (Házassági ígért Angolországban — Ragadós-e a belpopkosság? — Alkohol-szatorium.) — Memento. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

* **A „Borromeus”** hitközlökati folyóirat (Győr: előf. S Kor.) legújabb füzete dúzzad az eleterötől mind tartalmában mind terjedelmében. Örömmel látjuk egészséges, izmos fejlődését legszertebb javaink hatalmas munkálására. A lelkész urak kiténő hasznát vehetik az igehirdetésben, mert minden közleménye alapos és korszerű, amint ez már az új füzet tartalmából is láttuk.

A csikmegeyi erdőpanamak végakkordjai.

Csaknem három éve már annak, hogy Török Ferenc orsz. képvis. 6000 koronát tett le Csikvármegye közgyűlésén azzal az emlékezetes kijelentéssel, „hogya ennyivel akarták őt, a szopós bornyut megvesztegetni, mennyit kaphattak a cimeres ökrök?” E leleplezés hatása alatt Becze Antal csikmegeyi alispán nyugdíjba vonult, a földművelési miniszterium pedig alapvizsgálatot rendelt el és foganatosított a Csikvármegyében eszközölt erdőeladások körüli visszaélések kiderítésére. A megvesztegető Herzberg Károly ellen folyamatba tett büntető vizsgálat megszüntetett, mert Török Ferenc nem közhivatalnok: btkv.-ünk szerint pedig csak a közhivatalnok elleni megvesztegetés büntethető. Herzberg Károly, hogy a megvesztegetés gyanúja alól szabaduljon, polgári pert indított Török Ferenc orsz. képviselő ellen, azt állítván, hogy ő a 6000 koronát Török Ferencnek kölcsön adta. Ezt a pert azonban úgy az első, mint a második bíróságnál elvesztette, mert semmivel sem tudta bizonyítani, hogy a 6000 koronát kölcsön adta, a polgári per egyik tanuja ugyan azt vallotta, hogy Török Ferenc a 6000 koronából 4000 koronát elköltött és azt Pethő Gyula pótolta, hogy a leleplezés eszközölhető legyen. Ezt a vallomást azonban Pethő Gyula és az összes többi tanuk megcáfolták és a bi-

róság sem vette figyelembe. Ennek dacára Becze Antal alispán a Csikszeredában megjelenő „Székelység” című lap 1907. okt. 14-iki számában közölte Török Ferencet terhelő valótlán tanuvalloást és hosszabb cikkben több sértő kifejezést használt Török Ferenc ellen. Ezért a sértő cikkeket Török Ferenc sajtóperét indított Becze Antal ellen. Ebben a sajtóperben folyó hó 12-én volt Marosvásárhelyt az esküdtzéki főtagyalás, melyen az esküdtzék Becze Antalt bűnösnek mondotta ki a Török Ferenc sérelmére sajtó útján elkövetett becsületsértés vétségében és öt 200 korona fő és 100 korona mellékbüntetésre és az összes felmerült per költségek hordozására ítélte.

Ezen ügyben a Marosvásárhelyt megjelenő „Ellenőr” című politikai napilap törvényszéki rovatában a következőket közli:

A volt csikvármegyei alispán sajtópöre. Amikor az erdőpanamák Csikvármegyében virágkorukat éltek, egyik erdőhiéna, Herzberg Károly az Uzvölgyi erdők ellen hadjáratot indított s azokat, akiknek ezen erdő megszerzésére befolyásuk volt, igyekezett megvesztegetni. Nagy súlyt helyezett a cég Török Ferencnek, a csikkarefalvi kerület országyűlési képviselőjének véleményére s ennek irányítására 6000 koronát szánt. Török, hogy a vesztegetőket lépje csajja, elfogadta a hatezer koronát, de a törvényhatósági bizottságban leplezte a vesztegetőket s a pénzt letette a vármegye asztalára. Ezen eljárását kísérő beszédében éles kritika tárgyává tette a vármegye akkori vezetőségének eljárását, mire Becze Antal akkori alispán egyik csikvármegyei lapban Törököt megtámadta és súlyos gyanúsításokkal illette.

A megbántott képviselő sajtóperét indított a rágalmozó alispán ellen, melyet e hó 12-én tárgyalta le a marosvásárhelyi esküdtbíró. Becze, aki időközben nyugdíjba ment, érezte vesztét, s többszöri idézésre nem jelent meg, remélvén, hogy sikerül az ügyet békésen elintéznie. Ennek meghíusulása után végre a szabati tárgyaláson megjelent, s itt próbálta vádjait bizonyítani, de ez a kísérlete csufos fiaskóval végződött. Semmit sem tudott bizonyítani, minthogy ez természetes is, mert Török Ferenc egyéniségéhez semmi gyanú nem férhet. Az esküdtzék ennek alapján Becze Antal volt alispánt rágalmozásban bűnösnek mondotta ki és ennek alapján a törvényszék 200 korona fő és 100 korona mellékbüntetésre ítélte, elégtételt szolgáltatván az alaptalanul meghurcolt képviselőnek.

A Herzberg Károly által indított polgári perben a kir. tábla a következő ítéletet hozta: 1769—1908. polg. szám.

Ő Felsége a király nevében!

A marosvásárhelyi királyi ítéletábla Dr. Nagy Béni ügyvéd képviselte Herzberg Károly felperesnek, Dr. Zakariás János ügyvéd képviselte Török Ferenc alperes ellen 6000 korona s jár. iránt, a csikszeredai kir. törvényszék előtt folyamatba tett és az 1908. évi szeptember hó 22. napján 11107—1908. polg. szám alatt kelt ítélettel elintéztett rendes perét felperesnek 1908. évi október hó 25. napján 14163—1908. polg. sz. a beadott felebbezés folytán az 1908. évi november hó 26. napján tartott nyilvános ülésben megvizsgálván, következően:

I t é l t.

A kir. ítéletábla az első bíróság ítéletét helybenhagyja, s felperesi képviselő részére felével szemben a felebbezésért ügyvédi díj és költség címén 90 koronát megállapít.

I n d o k o k :

Felperes keresetét arra a ténybeii állításra alapítja, hogy ő a kereseti 6000 koronát 1906. évi április hó 23-án alperesnek kölcsön adta.

Alperes a kereseti 6000 korona átvételét beismerte ugyan, de tagadta, hogy azt az összeget kölcsön kapta.

Alperes szerint a kereseti 6000 koronát felperes neki nem kölcsön, hanem visszafizetési kötelem nélkül azért adta, hogy alperes mint Csikvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, az uzi és veresvölgyi erdőesség eladási ügyében a felperessel társ Steinherz cég érdekével ellentétes álláspontot ne foglaljon.

Ezek szerint felperes keresetének tény-és jogalapját képező kölcsönt az 1868. LIV. t.-c. 152. §-a értelmében felperes tartozott bizonyítani.

Magára a kölcsönadás tényére nézve, felperes alperesnek felperes ellen megvesztegetés miatt folyamatban volt büntetésben tett beismerésére és ezen felül csupán Braun Gyulára, mint tanúra hivatkozott.

A csatolt büntügyi iratok között levő alperes vallomásáról felvett jegyzőkönyv megcáfolja felperesnek azt az állítást, hogy felperes a bűntető perben a kereseti 6000 koronának kölcsönkép történt felvételét beismerte.

Braun Gyula tanú vallomása szerint ő a végirathoz csatolt közjegyzői okirathat foglalt kérdéseket intézte az alpereshez, melyekre alperes neki igenlően válaszolt.

Ezek közül a kérdések közül egyik sem irányul egyenesen és világosan arra, hogy alperes kölcsön kapta-e a kereseti 6000 koronát, egyik-másik kérdésben szerepel ugyan a kölcsön szó is, de mindegyik ilyen kérdés egyuttal más erre nem tartozó dolgot is tárgyal.

Alperesnek e kérdésekre a tanú szerint adott igenlő válaszát tehát arra nézve, hogy alperes ezzel az igenlő válaszával a kereseti 6000 koronának kölcsönkép való felvételét ismerte volna be, megnyugtató bizonyítékul az 1893. évi XVIII. t.-c. 64. §-a és 215. §-a szerint megengedett szabad mérlegelés mellett sem lehetett elfogadni.

Sőt olyan részbizonyítékul sem, melynek kiegészítése végett az 1868. LIV. t.-c. 236. §-a és az 1893. évi XVIII. t.-c. 218. §-a értelmében felperes részére pótesköt lehetne megítélni.

Mert Braun Gyula a perben tett vallomásában maga is kiemeli, miszerint nem emlékszik arra, hogy alperes a kereseti 6000 koronának kölcsönkép történt felvételét az említett alkalommal beismerte volna.

És mert Braun Gyula által alpereshez intézett abból az egyik kérdéséből: „igaz-e, hogy ön, mikor a 6000 koronát Herzberg-től átvette, megígérte, hogy a mennyiben a képviselő választás alkalmával ezen pénzeszszegből valamelyes összeg marad, azt ön Herzbergnek rövidesen vissza fogja adni?” arra is lehet következtetni, hogy maga Braun Gyula, mint felperes megbizottja sem tekintette az egész 6000 koronát, hanem ennek csak azt a részét kölcsönnek, amely esetleg alperesnek megmarad.

Ezek szerint felperes nem bizonyította

be azt, hogy a kereseti 6000 koronát alperesnek kölcsön adta.

Kölcsön címén támasztott keresetét tehát a kir. ítéletábla is alaptalannak találja.

Ha alperes a kereseti 6000 koronát nem kölcsön kapta, kölcsön címén nem követelheti ezt felperes az alperestől akkor sem, ha alperes ezt az összeget valóban a maga javára fordította volna is.

E per eldőntése szempontjából tehát teljesen közömbösnek jelentkezik a feleknek a körül a kérdés körül forgó vitája, vajjon alperes a kereseti 6000 koronát egészben vagy részben a maga céljaira fordította-e.

Alperes a kereseti 6000 koronát e per folyama alatt letétbe helyezte, e 6000 korona e per folyama alatt felperes kérelmére, felperes részére ki is lett utalványozva.

De e letét ügyben az a kérdés, vajjon alperes a 6000 koronát kölcsönkép kapta-e? eldőntést nem nyert, s mint ez a kir. tábla 1041—907. p. sz. végzésének indokolásában is kifejezést nyert, eldőntést nem is nyerhetett.

Alaptalanul vitatja tehát felperes felebbezésében azt is, hogy miután alperes a kereseti 6000 koronát letétbe helyezte és ezt az összeget a bíróság felperesnek már ki is utalta, alperes a leszállított kereset értelmében már ennél fogva el lett volna marasztalándó.

A felebbezés sikertelen, ezért a felebbezés költségét felperesnek magának kellel viselnie.

Kelt Marosvásárhelyen, 1908. évi november hó 26-ik napján.

Tarnovszky Béla s. k., Keczer Gyula s. k.,
elnök. elnök.

Sz. 15596—1908. polg.

V é g z é s.

Kiadta a kir. törvényszék.

Csikszereda, 1908. évi december hó 8-ik napján.

Olvashatlan névalírás,
kir. ítélet táblabíró.

C S A R N O K.

Az erdélyi szász káptalanokról.

— Egyházmegyénk történetéhez. —

Az ideai „Erdélyi Oltáregyesületi Lap” 1-ső számában „Segesvár történetéből” cím alatt többek között a következőket olvastam: „Mily nagyszerű hitélet uralkodhatott itt! Káptalani tagok, szerzetesek stb. . . mind Isten dicsőségének emelésében fáradoztak.”¹⁾

Nem tudom, hogy e cikkecske írója milyen „káptalani tagokat” képzelhetett a segesvári régi boldog időkben. Körülbelül úgy járhatott a „capitulum” szóval a Domushistoria vagy Schematismusok olvasása közben, mint én jártam a szászrégeni plébánia történetének kutatása közben fiatal káplán koromban. Én is akkor több helyen olvastam, hogy Szászrégenben a régi időkben „capitulum”, magyarul káptalan létezett. S rögtön gondoltam én is egyházi fogalmaim alapján, hogy ott hajdanában talán püspöki residentia is létezhetett a „capitulum” mellett. S ebben a téves hitben maradtam mostanáig, míg nagysinkai plébániám történetét is nem tanulmányoztam, mert senki sem világosított fel történelmi téves felfogásomról. Most ma-

1) „Erdélyi Oltáregyesületi Lap” 1908. 1. sz. 27. old.

gamtól rájöttem, mert Nagysinken is régebben „capitulum“ létezett.

Plébániatörténeti kutatásaim között rájöttem, hogy a „capitulum“ szónak nemcsak egyházi jogi, hanem egyháztörténelmi jelentősége és multja is van.

Az mindnyájan jól tudjuk, hogy mi a káptalan, latinul capitulum, egyházi értelemben. „Constat — mondja Dr. Demkó Jus ecclesiasticum — jam in primaeva ecclesia urbis epialis presbyteros et diaconos senatum quendam in eocl. (presbyterium) constituisse, cuius consilio et opera eppus in pascendo regendoque grege suo utebatur, ita, ut graviora negotia vix unquam peregerit, nisi presbyterii consilio prius exquisito. Infra hos clericos majores consistebant minores, qui officia eocl. in cathedrali obibant.“²⁾ Így keletkeztek a püspöki vagy érseki káptalanok a püspökök vagy érsekek székhelyein: capitula cathedralia (episcopalia vel metropolitana.) Ilyen káptalan nem lehetett sem a nagysink, sem a szászrégeni, sem a segesvári káptalan (capitulum.) Ilyen székesegyházi káptalan ósrégi idők óta csak egy volt Erdélyben, a gyulafehérvári, mert erdélyi püspökök is csak egy volt, Gyulafehérvárt.

A hol pedig nem püspökök székelt, hanem csak prépost, ott fejlődtek ki az úgynevezett capitula collegiata társas káptalanok, a milyen jelenleg is a pozsonyi és a nagyszombati, a soprni és varasdi társas káptalanok. Erdélyi egyházmegyénkben is volt régebben egy ilyen társas káptalan a nagyszebeni szász prépost mellett. Ilyen társas káptalan sem lehetett sem a nagysink, sem a szászrégeni, sem a segesvári kapitulum.

A régi capitulum továbbfejlődéséről azt is olvassuk még az egyházi könyvekben, hogy szent Ágoston szerzetesei is „secundum canonos“ kezdven elni, kanonokoknak kezdtek nevezetn s gyűléseiket „capitulumok“-nak neveztek el. Innen a többi szerzetesrendek előjáróinak is évi nagygyűléseit „capitulumok“-nak nevezik. Az ilyen capitulum gyűléseiről kapta elnevezését breviariumunk egy imarésze is, a Prima „Lectio brevis“-e. Erre nézve a temesvári „Havi Közöny“ 1904. évf. októberi száma 1224. oldalán ezeket olvassuk: „A prima két főreszből áll: az officium chori és officium capituli. Az előbbi rész a kórusban mondatott el s áll a hymnusból, 3 zsoltárból és egy antifónából, a capitulumból s egy reggeli oratóióból. Az utóbbi rész, az officium capituli, régebben nem a chorusban, hanem minden reggel a káptalan termében tartott ülésben, melyet a szerzetesi szabályok capitulumnak neveznek, mondatott és csak a breviarium ujrászervezésének lett röviden az officiumba bevéve. Az ilyen reggeli ülésekben (capitulum) ugyanis először rendszeren a „martirologium“-ból olvastak fel s ennek nyoma megmaradt a breviariumban e szavakban: „Deinde in Choro legitur Martyrologium...“ Végül a szerzetesi szabályok valamelyik fejezete (capitulum) olvasatott fel és magyaráztatott meg. „Huic regulae lectioni substituta est juxta rituum Romanum brevis lectio seu capitulum, ad quod cum a minore clerico dicitur, petetur benedictio. Sed cur, quando lectio brevis non habetur propria, desumi decernitur ex Capitulo Nonae? Reliquia est moris item antiqui, juxta quem illi ex Monachis, qui lectioni regulae non intererant, ejus loco Nonae Capitulum recitabant (Gavanti: Thesaurus s. Rituum, c. XXI. n. IV.) „A szerzeteseknek ez a régi jámbor

szokása tételtt általánosan kötelezővé, mikor a nem szerzetes papok száma megszorodott, kiknek nincs olvasni való szabályzatuk s e helyett mi is, mint az olvasásnál távollevő szerzetes, a Nona Capitulumat vagyunk kötelesek „Lectis brevis“ gyanánt elimádkozni, a melyre épen azért, mert lectio jellegű lett e helyen, nem a Capitulum feletét „Deo gratias“, hanem a Lectiók „Tu antem Domine, miserere nobis“ féle befejezését is használjuk.“³⁾

Ezekből kitűnik, hogy a „capitulum“ szónak milyen sok jelentősége keletkezett idők folytával: fej (caput), fejezet, rész (capitulum = fejezetecske), káptalan, gyűlés, breviariumi imarés stb.

De azért még ezek után sem jöttünk rá a nagysink káptalan, a szászrégeni káptalan, a segesvári káptalan elnevezésnek értelmére. Ez nem egyházi, nem is liturgiái, hanem inkább egyháztörténeti, s még inkább plébánia történeti fogalom és pedig csakis a szászöldi plébániák történetéből s azok közül is csak a régi szász Decanatusok (német eredetű esperességek)⁴⁾ helyéről, a milyen 14 volt összesen: 1. medgyesi, 2. nagyszebeni, 3. barcasági, 4. beszercei, 5. szászsebesi, 6. kisdí, 7. kozdi (kőhalmi), 8. selyki, 9. sinki, 10. újgyeházi, 11. bogáti, 12. bogáti, 13. régeni, 14. lásli (?).⁵⁾ Ezen helyek domushistoriájában mindenütt fordulhat elő „capitulum“ elnevezés. S ezen szász decanatusi székhelyek történetében olvasható „capitulum“ elnevezésnek értelmét vegre valahára megtaláltam nagysink plébániámnak mint egyik régi szász Decanatusi (esperesség) székhelynek Domus historiájában, melyet P. Gistl, a jeles és tudós nagysink szerzetes lelkész írt meg még 1824—5. években, melyben a szászöldi decanatusi capitulumról ezt mondja: „Pastores et Ecclesias Universitatis Saxonum Transsilvanorum in 14 „Capitula“ distinguí; terminum vero Capituli sumi hic in sensu Saxonibus hodie usitato, pro certa nempe ac determinata Cleri uni Decano subordinati societate, non autem ex mente juris Canonici pro Collegis Canonicorum Cathedralis vel Collegiatae ejusdem Ecclesiae.“⁶⁾ Ezen szavak szerint tehát a „capitulum“-nak szász jelentősége is van, melynek értelmében a szász capitulum (káptalan) nem egyéb, mint egy Decanatushoz tartozó papságnak testülete, vagy egy Decanatus plébániáinak összege együttvéve.

„Mindezekből világos, hogy az egyházi „capitulum“ (káptalan) és a szász „capitulum“ között nagy különbség van: amaz egyházi testület (collegium Canonicorum), emez pedig csak usus loquendi, sinonim kifejezés; amaz igazi káptalan, emez csak districtus, decanatus, corona, egy kerületi papság testülete, főleg gyűlésileg. A káptalan tehát káptalan, de a régi szász capitulum, legyen is maradjon ezután is szász kapitulum, amint hívják még ma is a luth. szászatyafiak kerületi papságuknak testületét. Szász kapitulum tehát most is van a szászoknál, de szász káptalanokról nem lehet beszélni.“⁷⁾

A mi pedig különösen a segesvári régi „káptalan“-t illeti, ilyen véleményem szerint még az előbbi „szász capitulum“ értelmében sem létezhetett, mert az előbb elősorolt 14 szász decanatus között „segésvári“ Decanatus nem szerepel. hacsak a „kisdí“ vagy „lásli“ névűk valamelyikében nem a segesvári lappang,

mely nevek azonban nem igen fedik a segesvári szót. Egyházmegyétörténeti szolgálatot tenne⁸⁾ tehát az Oltáregyesületi Lap (†) jelű cikkezője, ha a segesvári kath. és luth. plébániák levéltárából kikutatná, hogy Segesvár Decanatus volt-e és mily néven, mert így a régi „káptalanja“ nagyon kétes, bizonytalan... lehetetlen is; mert decanatus nélkül szász „káptalan“ el nem gondolható a régi szász katolikus értelemben.

Tózsér László.

8) A „Közművelődés“ 41. 44. száma.

Az adventi szentidővel

kezdődik

Dr. Prohászka Ottokár

székesfehérvári püspök úrnak legutóbb megjelent nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed.

Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor.

Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig megjelent többi nagybesű műve is, úgymint: **Isten és a Világ. Különös tekintettel a természettudományra.** Második kiadás. Nagy 8-adrét, 250 oldal. Ára fűzve 2 kor. 40 fil., kötve 3 kor. 40 fil.

A keresztény bűnbánat és bűnbocsánat. A budapesti m. kir. tudományegyetem hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 225 oldal. Ára fűzve 4 kor., kötve 5 kor.

Föld és Ég. Kutatások a geologia és theologia érintkező pontjai körül. Harmadik kiadás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára fűzve 6 kor., kötve 7 kor. 50 filler.

Doninus Jesus. Nyolc konferencia, mely a budapesti egyetemi templomban tartott dr. Prohászka Ottokár. Második kiadás. 8-adrét, 118. oldal. Ára fűzve 1 kor. 20 fil., kötve 1 kor. 80 filler.

A diadalmas világnézet. Második kiadás. Nagy 8-adrét, XII. és 292 oldal. Ára fűzve 4 kor., kötve 5 kor. 20 fil.

Egyben ajánlom a ftdő urak becses figyelmébe dúsan berendezett és nagy választékú **szent kép, rózsafüzér és imakönyv raktáramat** a legújanyosabb árak mellett.

Mutatvány küldeményeket választás végett, valamint minta-képeket kívánatra szívesen küldök.

Buzárovits Gusztáv

könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése Esztergomban.

SIMON LÁSZLÓ

orgona és harmonium készítő
KOLOZSVÁRT, JÓKAI-UTCA 5. sz.

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készítést, átalakítást, kibővítést és hangolást, valamint iskolai harmonium készítést.

Továbbá oltár és szószek föle koronákat jótállás mellett szilárd anyagból és a kitűzött időre pontosan elkészítve.

Szíves pártfogását kéri

mely tisztelettel **Simon László**
orgona készítő.

3) „Havi Közöny“ 1904. XXVII. évf. több számában Tózsér L.; „A breviariumról.“

4) Cf. Dr. Aichner: Comp. Juris Eocl. pag. 408—410.

5) P. Gistl: Historia Oppidi, Sedis et Parochiae Nagysink, pag. 10.

6) Historia Opp. Sedis et Paroch. Nagysink pag. 10.

7) Dr. Szeredy: Egyháztört. I. köt. 524. 519.

2) Dr. Demkó: Jus ecclesiasticum, Tom. I. pag. 457.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvár

Legújabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségeknek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanoncziskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

◆◆◆◆◆ **Allandó kiadványai:** ◆◆◆◆◆

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-
 * * * * * irodalmi heti közlöny. * * * * *
 Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
 tulajdonában.
 XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
 * * * * * hetilap. * * * * *
 Saját tulajdonában.
 XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.
 Megjelenik füzetekben havonként egy-
 szer két nyomtatott iv terjedelemben.
 Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Jrta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen. az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastok füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre. — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmlás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. érmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József leMBERGI püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
 Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Jrta: Báliuth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.